

Hodnocení: 2 body – ale tak tak; srážka za zpoždění (a že bylo předem hlášené, tuším, tak ta srážka není taková); a pak je to hodně takové tajemně zacuchané – zkuste psát jednodušeji, tak, aby tomu rozuměli i ti, kdo text nečetli; a také je třeba psát srozumitelněji, tedy vysvětlovat, co čím myslíte

Jan Váňa, 173 329

LATOUR, Bruno. 1999. *Pandora's hope: Essays on the reality of science studies*. Cambridge: Harvard University Press – kapitola 4: „From Fabrication to Reality: Pasteur and His Lactic Acid Ferment“, str. 113 – 144.

Dialektika lidí a nelidí aneb kdo vlastně vytváří koho

Jak je možné, že Louis Pasteur může vyprávět *uvěřitelný* příběh, v jehož průběhu se z neurčité neuchopitelné entity, takřka z ničeho, stane plnohodnotný autonomní aktér – kvas kyseliny mléčné? Pasteur netvrdí, jaký onen kvas skutečně je, nýbrž jej definuje v rovině nově nastavených vztahů – vytváří jeho novou artikulaci. Využívá dopředu zjištěná fakta a v průběhu události-experimentu se snaží jít za ně. Pojmenovává aktivity, do nichž zkoumaný objekt „navádí“ v průběhu nastolených soudů. Nastavováním nových situací nechává objekt vztahovat ke stále většímu množství dalších objektů, čímž jej uvádí do stavu vlastní autonomie, vlastního života. Takto „oživený“ objekt se v závěru Pasteurovi odvděčí tím, že vědce autorizuje, aby hovořil jménem objektu. Samotný výsledek experimentu je výsledkem spolupráce obou aktérů a polí, v nichž se tito aktéři pohybují.

LATOUR, Bruno. 1999. *Pandora's hope: Essays on the reality of science studies*. Cambridge: Harvard University Press – kapitola 5: „The Historicity of Things: Where Were Microbes Before Pasteur“, str. 145-173.

Počínaje rokem 1864 jsou tu vzdušné bakterie odjakživa

V rámci experimentu-události jsou zahrnuté entity definovány svými vztahy s jinými entitami. Pro otestování platnosti (ne)existence vztahu je tento poměřován s ostatními vztahy s ohledem na celkovou stabilitu. Protože nové definice nejsou extrahovány ze vztahů v binárním systému (platí-neplatí, izolované tvrzení vs. stav věcí), ale z asociací napříč celou sítí aktérů, testovaná realita se otevírá *všem myslitelným* entitám. Tato *myslitelnost* je pak dána kolektivní historií: o entitách můžeme hovořit jako o stálých substancích ve smyslu institucí, které byly sedimentovány časem a nějakým způsobem jsou dál průběžně artikulovány. Spíše

než hledat odpověď na otázku, zda Pasteurovy bakterie *existovaly* před rokem 1864, bychom se tedy měli zajímat, zda byly před Pasteurem *myslitelné*.